

med taber sin sidste legale, i Loven fastsatte Rod. Der er endnu et Forhold tilbage; det er Fæsteforholdet; der har været talt om det her. Løs det, og der er Intet mere af Søndringerne tilbage. Nu see vi Bestyrere af mægtige Byer igjennem Administrationen af deres Stiftelser haandhæve disse Levninger af fordærvelige Rettigheder, og at ville bringe den sidste Skilling ud af juridiske smaalige Betragtninger, istedetfor at fatte Forholdet i sin Simpelt, og sige: vi kunne under disse Forhold ikke faae Mere, og naar vi ved at sælge faae det Dobbelt, ere vi godt betalte. Men hvorledes skulle vi komme til at overvinde disse subtile Maader at behandle Forholdene paa? Ved at vi forstaae at forlade dem, ved dristig at betræde en ny Vej, naar den bliver lagt for os, og haabe paa, at den skal bringe noget Godt tilstede. — Jeg skal ikke mere forfølge den almindelige Betragtning af denne Lov. Jeg siger, det er uheldigt, at vi ikke kunne faae et bedre Underlag for Udviklingen i denne Retning; men jeg tror ikke, det kan gaae an derfor at flyde Loven fra sig; thi vi kunne ikke bestemme, naar vi kunne faae et bedre Underlag; vi kunne komme til at længes efter det, saalænge at vi forspilde Mere end ved at prøve det Nærværende. Hvordan ere vi komne til den Form af Repræsentationen, vi have her? Ere vi komne dertil alene ved det Vølgeslag, som kom til os 1848? Nei, der var en Factor til: Midsbrüg af Stændernes Myndighed. Det havde vendt en stor Deel af Befolkningen bort, saaledes at see Interesserne repræsenterede paa, og vendt deres Sind mod at see den menneskelige Erkjendelse repræsenteret, reen og simpel; det var gaaet saavidt, at Befolkningen endog vendte sig bort fra at see Eiendommen repræsenteret og gif over til kun at ville see Mennesket repræsenteret, — og for det skyldte vi vor ærede Indenrigsminister Tal. Alene deri ligger for mig en Opfordring, til i denne Retning hertilgørende at følge hans Spor, og jeg har den Overbeviisning, at han i sit inderste Sind ikke kan være tilfreds med den Repræsentations

Form, han her byder; men han forsøger i dette Tilfælde at tage Verden, som den er, for om muligt at gjøre den modbydelig for sig selv, modbydelig for sin egen forkeerte Tilværelse. Det er jo ganske klart, at jo sundere Samfundet er, jo mindre spørger det om, hvor den boer, lever eller virker, som skal repræsentere det, men om, hvordan han er, om det kan forlade sig paa ham; det seer ikke saameget paa hans Forstand som paa, om han er en ærlig Sjæl, der kan sige: Det vil jeg, og naar jeg har sagt det, skal jeg holde det; — seer paa, om han kan undbrage sig fra dagligt at lyve med de dagligt Lyvende. Det er det, det gjælder om, og det er det Vanstelige i dette Dieblit.

Naar jeg betragter Loven i dens Enkelt-heder, forekommer det mig, at dens Hovedmangel er, at den har fastsat mange forskjellige Ting, som ikke høre ind i Loven, men som høre ind i Vedtægten, og den har fastsat andre Ting, som i en vis Maade forværrer og vanstelliggjøre Forholdet. En af de Gjenstande, som denne Lov befatter sig med, er at opkræve efter visse Regler, for at vinde Indtægter til at gjøre de nødvendige Udgifter. Vi ere overalt komne bort fra særlige Opkrævninger og fra at bække særlige Formaal; vi ere efterhaanden komne bort derafra i Statsstyrelsen, og vi arbeide paa at komme bort derafra i Communerne, fordi vi have erkjendt det Urigtige deri. Vi have forsøgt at faae Kjøbenhavns Commune til at betræde dette nye Gebeet; vi have forsøgt at bestemme, hvad der krænges til som en Heelhed, og da at fordele det paa Skattegjenstandene efter visse Regler, uden at inklude sig paa at bestemme, hvilken speciel Anvendelse de saaledes indbundne Midler faae. I den foreliggende Lov er man bleven staaende ved at opkræve efter særlige Regler for visse særlige Formaal, istedetfor at opkræve efter Skattegjenstandenes egen indre Natur. Idet jeg nævner dette som en Mangel ved Loven, skal jeg ved Siden deraf indbrømme, at jeg godt har seet, hvorfra Vansteligheden kommer.